

Տ. ՄԻՆԱՍ ԱՐԵՂԱ ՀԱՆՎԵՐԴՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉՐ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ՊԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(22 դեկտեմբերի 2019 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Որ բարձրացուցանէ զանձն՝ խոնարհեցի,
եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրացի»
(Մատթ. ԻԳ. 12):

Սիրելի՛ հավատացյալ եղբայրներ եւ քույրեր, Ավետարանը մեզ ավանդում է մի շարք օրինակներ, որոնք մեր առջեւ հավերժացնում են խոնարհության հաղթանակը:

Այսօր, Ս. Պատարագի ընթացքին, Ղուկասի Ավետարանից ընթերցված փարիսեցու եւ մաքսավորի առակում Հիսուս մեզ ուսուցանում է մարդկային հպարտության եւ խոնարհության մասին, թե Տերը պիտի խոնարհեցնի նրան, ով հպարտացած է, եւ կբարձրացնի մյուսին, որ ինքն իրեն խոնարհեցնում է Աստծո առջեւ (հմմտ. Մատթ. ԺԳ. 12):

Տաճարում աղոթքի ժամանակ, որտեղ հավաքված էին տարբեր խավերի մարդիկ, առանձնանում էին երկու հոգի, որոնք նույնպես կանգնած էին աղոթքի, բայց նրանց աղոթքները ակնհայտորեն տարբեր էին: Մեկը փարիսեցի էր՝ բոլորից օրինապահ եւ պատվավոր մի անձ, իսկ մյուսը՝ մաքսավոր: Փարիսեցին, իբրեւ օրինապահ անձ, ինքն իր մասին շատ բարձր կարծիք ուներ, պարծենում էր իր բարեպաշտությամբ եւ Աստծուն աղոթելիս մատնացույց էր անում մաքսավորին, որին համարում էր հապշտակող եւ կեղեքիչ (հմմտ. Ղուկ. ԺԸ. 9–14):

Ահա մի ամբողջ ինքնագովություն եւ հպարտություն:

Բոլորովին հակառակն էր մաքսավորի աղոթքը: Այս առակում մենք տեսնում ենք մի խոնարհ անձնավորության, որ հիշում էր, թե քանի անգամ է անիրավ գործեր կատարել, զգում էր, որ մեղանշել է Աստծո առջեւ, բայց անկեղծ սրտով զղջում էր՝ մտածելով, որ բազումողորմ Աստված

չի ցանկանում մեղավորի դատապարտությունը, այլ դարձը եւ զղշումը. «Աստված, ներիր ինձ՝ մեղավորիս» (Ղուկ. ԺԸ, 13):

Ինչպիսի խոնարհ խոստովանություն, ինչպիսի գեղեցիկ աղերսանք, նա աղոթում էր՝ իր վերքերը ցույց տալով դարմանող բժշկին, ահա այս էր մաքսավորի ամբողջ աղոթքը: Թեեւ կարճ, բայց այնքան կրկնված եւ հավատքով լեցուն: Այն կարծես հիշեցնում է մեզ Գողգոթայի բարձունքին Տիրոջ կողքին խաչված ավազակի աղոթքը, որը եւս խոնարհեցրեց իր անձը եւ ընդամենը մեկ նախադասություն մրմնջաց՝ զղշալով իր ապրած մեղսալից կյանքի համար. «Հիշիր ինձ, Տէր, երբ գաս քո թագավորությունամբ» (Ղուկ. ԻԳ, 42):

Անշուշտ հեռվից դիտողի համար այն կարծիքը պիտի ձեւավորվեր, որ Աստված գոհ պիտի լիներ օրինապահ փարիսեցուց եւ երես դարձներ անիրավ մաքսավորից: Սակայն Հիսուսի դատողությունը բոլորովին տարբեր էր: Տերը երկրային Իր կյանքի ընթացքում մարդկանց մեջ փնտրում էր բարին՝ ցանկանալով արդարացնել նրանց, իսկ մենք չարն ենք փնտրում, որպեսզի դատապարտենք մարդկանց: Քրիստոս ցավ էր ապրում, երբ խոսում էր ուրիշների մեղքերի մասին, իսկ մեզ դա հաճելի է: Քրիստոս խոսքի զորությունամբ մեղավորներին դարձնում էր արդար, իսկ մենք նույն խոսքի միջոցով մեղավորներին ավելի մեծ մեղավոր ենք դարձնում: Մոռանում ենք, որ եւ խոնարհեցնողը եւ բարձրացնողն Ինքն Աստված է. նա մեզ երբեք չի անտեսում եւ մշտապես սպասում է մեղավորի դարձին, որպեսզի բարձրացնի մեզ ընկած վիճակից: Մի գեղեցիկ առակ կա, որ կցանկանայի ձեզ փոխանցել:

Մի անգամ հայրը դատեր հետ անցնելիս է լինում կամրջով եւ վախենալով, որ դուստրը կարող է ընկնել կամրջից, խնդրում է ամուր բռնել իր ձեռքը: Սակայն փոքրիկը պատասխանում է. «Ո՛չ, հայր, դու բռնիր իմ ձեռքը»: «Բայց ո՞րն է տարբերությունը»,— զարմանում է հայրը: Աղջիկը պատասխանում է. «Մեծ տարբերություն կա: Եթե ես բռնեմ քո ձեռքը, եւ ինչ որ բան պատահի, միգուցե ես բաց թողնեմ ձեռքդ, բայց եթե դու բռնես, ես համոզված եմ, որ ինչ էլ պատահի, դու իմ ձեռքը ոչ մի դեպքում բաց չես թողնի»:

Սիրելիներ, այսպես է նաեւ Աստված. ինչքան էլ մեղավոր լինենք, Տերը մեզ երբեք մենակ չի թողնում, եւ Իր համար առավել կարեւոր է ապաշխարության պատրաստ մեղավոր մաքսավորը, քան կեղծ բարեպաշտությամբ արդար ներկայացող փարիսեցին: Ահա այս իսկ պատճառով Աստծու առաջ մաքսավորն արդարացավ եւ դուրս եկավ տաճարից

ներված ու սրբված, այնինչ արդար, բարեպաշտ երեւացողը նոր մեղքի տեր դարձավ եւ տաճարից դուրս եկավ ավելի մեղավոր:

Սիրելիներ, տարբերությունն աղոթքում արտահայտված հոգու դրսեւորման մեջ է: Ինքն իրենից գոհ եղողը զղջում չունի, մարդկանց խաբելով՝ կարծում է, թե Աստծուն էլ հնարավոր է խաբել: Միայն ուրիշներին երեւալու համար բարեպաշտությունը առաքինություն չէ. կեղեւը փայլուն է, միջուկը՝ փտած:

Սիրելիներ, եթե մենք այսօր զգում ենք մեր հոգում ու մտքում, որ մենք էլ ենք այս փարիսեցու պես, ապա պիտի կանգնենք խոնարհության ճիշտ ճանապարհին: Մարդկային մեր եսը մեր առջեւ կանգնած մի հսկա պատնեշ է, իսկ խոնարհությունը թույլ է տալիս ցատկել այդ պատնեշի վրայով եւ առաջնորդվել դեպի կատարյալ զղջում, դեպի մաքրագործում, դեպի Քրիստոս, որովհետեւ Տերը չի խաբվում արտաքին երեւույթներից: Աստծո համար արժեքավորը ներքին ապրումն է, սիրտն է եւ ոչ արտաքին ձեւերը: Եթե ավելի պատկերավոր ասելու լինենք, արտաքին ձեւերը՝ զուրկ բովանդակությունից, նման են ցրտահարված ծաղիկների, որոնք թեւեւ կորցրած իրենց կենսունակությունը, բայց տակավին մնալով ցողունի վրա՝ պահում են կենդանության խաբուսիկ տեսքը:

Ուրեմն, թող այնպես չլինի, որ մենք տաճար մտնենք, աղոթենք եւ փարիսեցուն նմանվենք, մեզ ճանաչելու, մեզ ուղղելու, մեր միտքն ու հոգին, էությունը դեպի Տերը դարձնելու փոխարեն սկսենք դատել ու դատափետել մեր նմանին՝ թե՛ ծանոթին, թե՛ անծանոթին: Աստված է միայն սրտերը քննում, Տիրոջ իրավունքը չհամարձակվենք մեր ձեռքն առնել, այլ մաքսավորի նման մշտահոս արտասուքով դիմենք Փրկչին՝ ասելով. «Աստուած, քաւեա զիս զմեղաւորս» (Ղուկ. ԺԷ. 13):

Մոտենում է ամավերջը: Բոլորս գնահատում ենք մեր արածները, ձեռքբերումներն ու նվաճումները՝ անձնական, ընտանեկան, աշխատանքային կյանքում, ըստ մեր կարողության ու սահմանի, սակայն եկեք ուսանենք այսօրվա ավետարանական դրվագից ու չհպարտանանք դրանցով, այլ հայցենք Աստծո ողորմածությունը, ինչպես մաքսավորներ՝ ստանալու Տիրոջ շնորհներն ու արդարությունը՝ վասն մեր բարօրության, որովհետեւ «Ով իր անձը բարձրացնում է, կխոնարհվի, եւ ով խոնարհեցնում է իր անձը, կբարձրանա» (հմմտ. Մատթ. ԺԳ. 12):

«Շնորհք, սէր եւ աստուածային սրբարար զօրութիւնն եղիցին ընդ ձեզ եւ ընդ ամենեսեանս. ամէն»: